

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității unor prevederi
din Legea nr. 430-XIII din 19 aprilie 1995 "Despre statutul
consilierului în consiliul local"* și din Codul electoral**

Nr.43 din 27.07.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.83-86/53 din 05.08.1999

* * *

* M.O., 1995, nr. 40, art. 447.
** M.O., 1997, nr. 81, art. 667.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor
cu participarea Tatianeii Berladean, grefier, Valeriu Pascari,
Procuror General-adjunct, reprezentantul Procurorului General Valeriu
Catană, autorul sesizării, Radu Țurcanu, consultant superior în Direcția
juridică a Aparatului Parlamentului, reprezentantul Parlamentului,
conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4
alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a
examinat în ședință plenară publică dosarul privind controlul
constituționalității prevederilor art. 33 din Legea nr. 430-XIII din 19
aprilie 1995 "Despre statutul consilierului în consiliul local" și art.
46 alin. (6) din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 1381-XIII din
21 noiembrie 1997.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Procurorului
General Valeriu Catană, prezentată în conformitate cu art. 24 și 25 din
Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 25 mai 1999 sesizarea a fost
acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd materialele dosarului, punctele de vedere solicitate
Președintelui Republicii Moldova, Curții Supreme de Justiție, Comisiei
juridice, pentru numiri și imunități a Parlamentului, Ministerului
Afacerilor Interne, audiind informația prezentată de judecătorul-
raportor și argumentele expuse de părți în proces,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 19 aprilie 1995 Parlamentul a adoptat Legea nr. 430-XIII "Despre
statutul consilierului în consiliul local". Potrivit art. 33 și 34 din
Legea menționată, consilierii în consiliile locale de toate nivelurile
se bucură de imunitate în teritoriul consiliului respectiv, ei nu pot fi
arestați, trași la răspundere penală sau administrativă fără acordul
consiliilor din care fac parte. Pentru consilieri, în cazul comiterii de
către ei a unor infracțiuni sau contravenții administrative, legea
precitată, prin art. 35-37, prevede o procedură specială de tragere la
răspundere penală sau administrativă.

Conform legislației în vigoare, se bucură de imunitate și
concurenții electorali: candidații pentru funcția de Președinte al
Republicii Moldova, candidații pentru funcția de deputat în Parlament,
precum și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de
consilier în consiliile locale.

În conformitate cu prevederile art. 46 alin. (6) din Codul
electoral, candidații enumerați mai sus nu pot fi trași la răspundere
penală, arestați, reținuți sau supuși unor sancțiuni administrative fără
consimțământul organului electoral care i-a înregistrat, cu excepția
cazurilor de infracțiune flagrantă.

La 19 mai 1999 Procurorul General a sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității art. 33 din Legea nr. 430-XIII din 19 aprilie 1995 și art. 46 alin. (6) din Codul electoral, prin care se acordă imunitate consilierilor în consiliile locale și concurenților electorali (candidaților) în alegerile prezidențiale, parlamentare și locale. În sesizare se susține că prevederile în cauză contravin dispozițiilor art. 16 și 20 din Constituție, deoarece îngăduiesc accesul liber la justiție și nu sînt în concordanță cu principiul constituțional privind egalitatea cetățenilor Republicii Moldova în fața legii și a autorităților publice.

Examinînd sesizarea Procurorului General și raportînd textele legale contestate la dispozițiile Legii Supreme, Curtea Constituțională reține următoarele:

Legea Supremă, prin art. 1 alin. (3), a proclamat Republica Moldova stat de drept, democratic, în care dreptatea reprezintă o valoare supremă și este garantată. Statul de drept nu înseamnă numai o legalitate formală, care asigură regularitatea și coerența în instaurarea și punerea în aplicare a ordinii democratice în țară, ci și o justiție bazată pe recunoașterea și deplina acceptare a personalității umane.

În conformitate cu art. 16 alin. (2) din Constituție, toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Acest principiu îl regăsim și în alte dispoziții constituționale privind drepturile și libertățile omului, care, potrivit art. 4 din Constituție, se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. În acest context este de remarcat că, potrivit Legii Supreme, se bucură de imunitate, ca ansamblu de drepturi specifice, numai Președintele Republicii Moldova (art. 81) și deputații în Parlament (art. 70). Pe teritoriul Republicii Moldova sînt inviolabile, de asemenea, persoanele care fac parte din corpul diplomatic, care se bucură de protecție internațională (Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 18 aprilie 1961 și Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare din 24 aprilie 1963). Cît privește consilierii în consiliile locale și concurenții electorali, nici Constituția, nici normele internaționale nu prevăd pentru ei o protecție specială în cazul comiterii unor infracțiuni sau contravenții.

Este de menționat că procedura ridicării imunității consilierilor din consiliile locale este prevăzută în art. 36 și 37 din Legea nr. 430-XIII. Această procedură presupune o analiză a faptelor penale sau contravenționale care i se incriminează consilierului, în care se au în vedere și probele aduse de el în apărarea sa. Potrivit art. 46 alin. (6) din Codul electoral, o astfel de analiză trebuie să facă și organul electoral în privința candidatului înregistrat. Din cele arătate rezultă că autoritățile judiciare competente sînt în drept să trimită în judecată consilierul sau candidatul desemnat în alegeri pentru fapte penale sau contravenționale numai cu acordul consiliilor locale sau organelor electorale. Din normele care fac obiectul sesizării reiese că consiliile locale și organele electorale sînt abilitate, de fapt, cu atribuții caracteristice doar instanțelor judecătorești, ceea ce contravine art. 114 și 115 din Constituție, care stipulează că în Republica Moldova justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești, prin Curtea Supremă de Justiție, prin Curtea de Apel, prin tribunale și judecătorii.

Curtea Constituțională consideră că prevederile art. 33 din Legea nr. 430-XIII și art. 46 alin. (6) din Codul electoral contravin, de asemenea, normelor internaționale recunoscute de Republica Moldova. Astfel, art. 14 pct. 1 și pct. 3 lit. c) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (16 decembrie 1966, New York) prevede că toți oamenii sînt egali în fața tribunalelor și curților de justiție și orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul, în condiții de deplină egalitate, să fie judecată fără o

întârziere excesivă. Prin urmare, normele contestate în sesizare încalcă dreptul consilierului și concurentului electoral la o judecată fără întârziere pentru faptele penale.

Infraacțiunile și contravențiile administrative, indiferent de statutul celui care le-a comis, atentează la personalitate, la drepturile și libertățile cetățenilor, la interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice. Prevederile art. 36 din Legea nr. 430-XIII, potrivit căroră consiliul local este în drept să refuze tragerea consilierului la răspundere penală sau administrativă, îngădesc dreptul persoanelor care au suferit sau pot suferi în urma faptelor penale sau contravenționale de a obține fără întârziere satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești.

Curtea Constituțională consideră, de asemenea, că reținerea, arestarea și tragerea la răspundere penală sau administrativă a unor persoane concrete, în conformitate cu legislația în vigoare, nu contravin normelor constituționale privind alegerile libere, libertatea votului și garantarea efectivă a voinței alegătorilor în alegerea reprezentanților lor.

Pentru motivele arătate, în baza art. 6 alin. (3) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională apreciază drept neconstituționale și prevederile art. 34, 36 și 37 din Legea nr. 430-XIII din 19 aprilie 1995, care stabilesc procedura tragerii la răspundere penală sau administrativă a consilierului în consiliul local, deoarece constituționalitatea acestor prevederi depinde în întregime de constituționalitatea art. 33, contestat în sesizare.

Pentru considerentele expuse, conducându-se după art. 140 din Constituție, art. 26 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 și 68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Declară neconstituționale:

a) prevederile art. 33, 34, 36 și 37 din Legea nr. 430-XIII din 19 aprilie 1995 "Despre statutul consilierului în consiliul local";

b) prevederile art. 46 alin. (6) din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

2. Prezenta Hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 27 iulie 1999.

Nr. 43.